

OIKEUS OPPIA - koulutuksellisen tasa-arvon ja positiivisen erityiskohtelun edistämistoimia varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa valmisteleva työryhmä

TYÖPAJA: Maahanmuuttotaustaisten lasten ja nuorten oppimisedellytysten ja koulutussiirtymien turvaaminen

Koulumenestys on suoraan yhteydessä jatko-opinnoissa menestymiseen, ja siksi riittävät perustaidot (lukutaito, laskutaito) ja -valmiudet antava perusopetus on kotoutumisen näkökulmasta olennaisen tärkeä. Maahanmuuttotaustaisten oppijoiden kantaväestöä heikommalla sosioekonomisella taustalla ja heikolla kielitaidolla. Vaikeimmassa tilanteessa ovat perusopetuksen päättövaiheessa Suomeen tulleet puutteellisen pohjakoulutuksen varassa olevat nuoret. Varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetuslainsäädännön uudistamisella varmistetaan nykyistä selkeämpi mahdollisuus seurata, ohjata ja koordinoita lasten oikeuksien ja palveluiden yhdenvertaista ja laadukasta toteutumista. Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden heikompi koulumenestys matematiikan PISA-kokeissa vastaa kahta vuotta verrattuna muiden oppilaiden koetuloksiin. Ero on yksi OECD-maiden suurimpia. Erot kantaväestön ja maahanmuuttotaustaisten oppilaiden välillä ovat säilyneet PISA-kierroksesta toiseen ja lukutaidon, matematiikan sekä luonnontieteiden keskimääräiset tulokset ovat pudonneet vuodesta 2009.

Varhaiskasvatuksessa (ml. esiopetus) ja perusopetuksessa tehdään yhteistyötä lasten ja oppilaiden huoltajien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen lapsi/oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista hoitoa, opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää lasten ja oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana varhaiskasvatuksessa ja koulutyössä ja niiden kehittämisessä on keskeinen osa varhaiskasvatuksen ja koulun toimintakulttuuria. Onnistunut kodin, varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyö auttaa lasta integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Onnistunut yhteistyö vahvistaa myös lasten kulttuuri-identiteettiä, koska he näkevät varhaiskasvatuksen ja koulun arvostavan heidän kulttuuri- ja kielitaustojaan. Yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja koulujen tulee huomioida perheiden omat mieltymykset ja kielitaidon taso, eikä pitäytyä vain yleisesti sovitussa käytänteissä. Vanhemmilla ei useinkaan ole muita mahdollisuuksia tutustua uuden asuinmaansa varhaiskasvatukseen ja kouluun kuin omien lastensa välityksellä. Varhaiskasvatus- ja koulujärjestelmät ja -käytännöt ovat eri kulttuureissa erilaisia. Yhteistyökäytäntöjä on tarpeen vielä kehittää. Yhteistyön onnistumisen edellytykset ovat arvostus, kuuleminen, kunnioitus, keskinäinen luottamus, myönteisyys, avoimuus ja vuoropuhelu.

Lisääntyvä maahanmuutto lisää tarvetta ymmärtää eri kulttuureja ja kulttuurienvälistä vuorovaikutusta. Tässä asiassa varhaiskasvatus ja koulu ovat keskeisiä tekijöitä. Varhaiskasvatuksen, koulun ja yhteiskunnan pitäisi toiminnallaan osata vaikuttaa ihmisten arvomaailmaan: edistää muiden kunnioittamista, ymmärtämistä, välittämistä ja vastuun ottamista. Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys varhaiskasvatuksen, sekä esi- ja perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Tutkimukset ovat osoittaneet, että toimintakulttuurin muutokseen ei riitä pelkkä osallisuus, vaan siihen vaaditaan myös omistajuutta.

Varhaiskasvatus ja koulu oppivina yhteisinä ovat osa kulttuurisesti muuntuva ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on mm. yhdenvertaisuuden ja kunkin kulttuuritaustan kunnioittamisen ja ymmärtämisen edistäminen. Myös perusopetuksen keskeinen päämäärä yleissivistyksen ohella on luoda mahdollisuuksia oppia elämäntaitoja, hyvää elämää ja erilaisten ihmisten kunnioittamista. Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetusta järjestettäessä terveellisen ja turvallisen

#OikeusOppia

oppimisympäristön takaamisesta tulee huolehtia jokaisena päivänä. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana. Varhaiskasvatusta ja koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä lasten ja oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä oppimisyhteisöjen toimintaan.

Työpajan tavoitteet:

Pohtia, miten maahanmuuttotaustaisten lasten ja nuorten oppimisvalmiuksia ja tuloksia voidaan parantaa.

Pohtia, miten voidaan kehittää varhaiskasvatuksen/koulun ja kodin yhteistyötä ja paremmin kohdata maahanmuuttotaustaisia vanhempia.

Pohtia, miten varhaiskasvatuksen ja koulujen toimintakulttuuri voisi olla monikulttuurisempi.

Aika: torstai 18.3.2021 klo 9.00-12.00

Paikka: Teams-kokous Howspacea hyödyntäen

Osallistujat: Oikeus oppia-foorumin jäsenet, Tasa-arvotyöryhmän jäsenet

Ilmoittautumislinkki

<https://link.webpolsurveys.com/EP/5C080C949F468CD4>

OHJELMA

1. Avaus

Anna Mikander, opetusneuvos, OKM

2. Työpajatyöskentelyyn johdattavia alustuspuheenvuoroja

Varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen liittyviä yhteydenottoja
Kristina Stenman, yhdenvertaisuusvaltuutettu

Maahanmuuttotaustaisten lasten ja nuorten oppimisvalmiudet ja tulokset
Katriina Rapatti, FM, äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori sekä S2-opettaja, Vantaan kaupunki

Varhaiskasvatuksen/koulun ja kodin yhteistyö
Heidi Layne, yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto

Varhaiskasvatuksen ja koulujen toimintakulttuuri monikulttuurisemmaksi
Heidi Vartiainen-Huilla, tohtorikoulutettava, Helsingin yliopisto

Pieni hetki kysymyksille

3. Työpajatyöskentelyn ohjeistus ja jaloittelutauko

4. Työpajatyöskentelyä ryhmissä

5. Työpajan purku ja yhteenveto